

Herold Wodzisławski

BIULETYN TOWARZYSTWA MIŁOŚNIKÓW ZIEMI WODZISŁAWSKIEJ

NR 2 (42) KWIECIEŃ - CZERWIEC 2014 ROK

e-mail: herold.wodzislawski@gmail.com

<http://www.facebook.com/HeroldWodzislawski>

I POWIAT WODZISŁAWSKI

(1954 - 1975)

Przed 60-ciu laty, na podstawie ustawy o dokonaniu zmian podziału administracyjnego państwa, utworzony został powiat wodzisławski, z siedzibą Powiatowej Rady Narodowej w Wodzisławiu Śląskim.

W skład nowo utworzonego powiatu wchodziły: miasto Wodzisław Śląski oraz gromady: Czyżowice, Godów, Gołkowice, Gorzyce, Jastrzębie Górne, Jastrzębie Zdrój, Kokoszyce. Lubomia, Markłowice, Moszczenica, Olza, Połomia, Pszów, Radlin, Rogów, Ruptawa, Skrzyszów, Syrynia, Turza i Wilchwy.

Awans Ziemi – to tytuł artykułu w tygodniku „Panorama” z 1954 roku. Warto zacytować obszerny fragment tego artykułu, bo inne były czasy, inny ustrój i jeszcze inny język prasowy:

„Powstał nowy powiat, uzasadnienie tego posunięcia było proste i słuszne. Dawny podział terytorialny nie odpowiada interesom kraju budującego socjalizm. Tamten służył burżuazyjnej władzy ucisku- sprzyjał rządowi garstki bogaczy, ten zbliża władze państwową do mas pracujących.”

Tak powstały powiat przyczynił się niewątpliwie do rozwoju społecznego i gospodarczego Ziemi Wodzisławskiej. Budowano nową kopalnię „1 Maja” w Wodzisławiu – Wilchwach. W szybkim tempie powstało nowe osiedle mieszkaniowe, głównie dla górników. Budowano Nowy Wodzisław.

Powstanie powiatu wzmocniło funkcje Wodzisławia Śląskiego jako ośrodka władzy lokalnej ukształtowanej w wielowiekowym procesie rozwoju. Z tym ośrodkiem miejskim, okoliczne miejscowości, zawsze utrzymywały różnorodne kontakty.

Arbitalna likwidacja powiatu wodzisławskiego w 1975 roku, tylko pozornie powodowała deprecjację Wodzisławia Śląskiego, jako ośrodka ponadgminnego, gdyż wiele instytucji i urzędów ponadlokalnych funkcjonowało nadal.

Struktura powiatowa powróciła do naszego miasta, już w przełomowych dla samorządności gminnej latach 1989 – 1990. Powstał wtedy Urząd Rejonowy, który stał się fundamentem powstania w 1999 roku – samorządowego Powiatu Wodzisławskiego.

Kazimierz Cichy

Prezes Towarzystwa Miłośników Ziemi Wodzisławskiej w Wodzisławiu Śląskim

WYPISY DO DZIEJÓW POWIATU WODZISŁAWSKIEGO

(1954-1975)

CZ. 1 - LATA SIEDEMDZIESIATE XX WIEKU

W tym roku mija już 60 lat od utworzenia pierwszego powiatu wodzisławskiego. Powiat ten powstał 1 października 1954 roku i istniał do 1 czerwca 1975 roku, a więc przez 21 lat. Jego powierzchnia wynosiła 335 km², a liczba jego mieszkańców w roku 1973 to 174,1 tys. Używając dzisiejszego nazewnictwa był to najbardziej zaludniony powiat „ziemski” w województwie katowickim, bo liczba mieszkańców na 1 km² wynosiła tu 520 osób. Dla przykładu w powiecie rybnickim (bez Rybnika) gęstość zaludnienia to 390 osób. Obszar tego powiatu w pewnym stopniu pokrywał się z obszarem powstałego na początku XVI wieku tzw. Wodzisławskiego Państwa Stanowego. W latach siedemdziesiątych XX wieku obszar ROW (Rybnickiego Okręgu Węglowego), którego częścią był nasz powiat, to największy plac budowy w Polsce. Pojazdy zarejestrowane w powiecie wodzisławskim nosiły oznakowanie „SI”. Prezentowane tu teksty pochodzą z gazety Trybuna Robotnicza.

Likwidacja powiatów w Polsce i tym samym powiatu wodzisławskiego

„Zgodnie z założeniami XVII plenum KC PZPR Sejm podjął decyzję o przeprowadzeniu reformy unowocześniającej funkcjonowanie państwa. Dwustopniowy podział administracyjny [gminy i 49 województw] wchodzi w życie 1 czerwca br. [1975].”

1975 rok

Powiat wodzisławski liczy ponad 200 tys. mieszkańców.

„Jeden z najbardziej rozwijających się powiatów woj. katowickiego – wodzisławski - przekroczył już 200 tys. mieszkańców. W 1954 r. liczył on zaledwie 84 tys. mieszkańców. Powiat posiada 159 tys. izb mieszkalnych, z których aż 47 tys. wybudowano w ostatnich czterech latach. W bieżącym roku przewiduje się dalszy przyrost ludności o ok. 10 tys. osób. 74 % mieszkańców zamieszkuje w 4 miastach tego powiatu: Jastrzębiu, Wodzisławiu, Radlinie i Pszowie.”

Wodzisławski teatr jednego aktora.

„Wiosną ub. roku przy Domu Kultury kop. „1 Maja” powstał teatr jednego aktora. Miniony rok- mówi kierowniczka wodzisławskiej PPO-K i reżyserka Irena Sauer- był dla mnie bardzo pomyślny. Jadwiga Demczuk uczestnicząc w ogólnopolskim festiwalu teatrów jednego aktora, z

monodramem pt. „Diabły” Tadeusza Nowaka, zdobyła na przeglądzie wojewódzkim nagrodę publiczności I dotarła do finału tej imprezy. Również duży sukces odniosła w zeszłorocznym konkursie recytatorskim. Startując wraz z Janiną Kloc z Wodzisławia zdobyły ona I i II nagrodę na przeglądzie wojewódzkim...”

Dom Rzemiosła w Wodzisławiu

„Jeszcze w pierwszym kwartale br. otwarty zostanie w Wodzisławiu (przy ul. Gen. Świerczewskiego) Dom Rzemiosła wybudowany przez Powiatową Spółdzielnię Pracy Usług Wielobranżowych. Wodzisławska placówka świadczyć będzie mieszkańcom tego powiatu usługi wartości ponad 4 mln zł rocznie, w takich specjalnościach, jak: naprawa zmechanizowanego sprzętu gospodarstwa domowego, krawiectwo damsko-męskie, meblarstwo i tapicerstwo, kaletnictwo, kuśnierstwo oraz bieliźniarstwo.”

1974 rok

Powstaje nowa dzielnica Wodzisławia.

„Rozpoczyna się kolejny etap rozbudowy Wodzisławia, liczącego już z górą 35 tys. mieszkańców. Najmłodszym, a zarazem najurodziwszym „dzieckiem” tego 800 lat[?]liczącego liczącego grodu stanie się nowa dzielnica dla 8 tys. mieszkańców, której budowę rozpoczyna Górnicza Międzyzakładowa Górnicza Spółdzielnia Mieszkaniowa ROW „Wodzisławianka”. Dzielnica ta zaprojektowana przez zespół urbanistów mgr inż. arch. Janusza Grzegorzaka z katowickiego „Inwestoprojektu” już w bieżącym roku

przyjmnie swych pierwszych mieszkańców. Jesienią bowiem oddane zostaną przy ul. Radlińskiej pierwsze 4 wielokondygnacyjne domy o 202 wygodnych mieszkaniach wraz z 18 –izbową szkołą podstawową. Po ukończeniu tej na wskroś nowoczesnej dzielnicy, składać się ona będzie z 23 pięcio- i 17 jedenastokondygnacyjnych budynków wraz z pełnym kompletem obiektów towarzyszących. Z tych ostatnich obok budowanej już szkoły, powstaną tam m. In.: 2 przedszkola, żłobek, ośrodek zdrowia, piętrowe garaże na kilkaset samochodów osobowych wraz z techniczną stacją

obsługi, wolno stojące pawilony handlowe, gastronomiczne i usługowe. Wykonawstwo „Wodzisławianki” powierzono załodze Kombinat Budownictwa Ogólnego ROW”.

Kolejne 2 tys. mieszkań „Wodzisławianki”.

„Takiego rozmachu inwestycyjnej działalności, jaki wykazuje Górnicza Międzyzakładowa Spółdzielnia mieszkaniowa ROW, z siedzibą w Wodzisławiu można pozazdrościć. „Wodzisławianka” idąca w zawody z „Rybniczką” wybudowała i przekazała swoim członkom w miastach ROW już 6811 nowoczesnych mieszkań, przy czym w bieżącym roku odda do użytku dalszych 2 tys. Posiadając place budownictwa mieszkaniowego i towarzyszącego w Jastrzębiu, Radlinie, Chwałowicach i Boguszowicach, „Wodzisławianka” zamierza przerobić w br. aż 366mln zł, to jest 83 mln więcej, niż w roku zeszłym. M.in. całe spółdzielcze dzielnice mieszkaniowe powstają w Jastrzębiu (5-G) oraz w Wodzisławiu...”

Drugi dom towarowy dla mieszkańców ROW

„Kombinat Budownictwa Ogólnego ROW oddał już do

dispozycji handlowców nowoczesny obiekt w Wodzisławiu, przeznaczony na dom towarowy. Wodzisławski „DT” o powierzchni użytkowej o ok. 2 tys. m kw., otrzyma wdzięczną nazwę „*Diament*” i otwarty zostanie w drugiej połowie br. roku. Po jastrzębskim „*Merkurym*” będzie to drugi na terenie ROW dom towarowy z prawdziwego zdarzenia prowadzony przez Państwowe Przedsiębiorstwo Domów Towarowych „*Śląsk*”.

„Nasz Dom” otwarty w Wodzisławiu.

W Wodzisławiu (przy ul. 26 marca) otwarty ostatnio nowoczesną placówkę handlową „*Spółem*” - „*Nasz Dom*”. Obiekt ten, wartości ok. 10 mln zł., wybudowała na 6 miesięcy przed terminem – załoga rybnickiego PEBEROW. Wodzisławski „*Nasz Dom*” (900 m kw. powierzchni

użytkowej) prowadzi działy: meblarski, zmechanizowanych artykułów gospodarstwa domowego, radiowo-telewizyjny, sprzętu oświetleniowego i towarów dekoracyjnych. Jest to już 18 z kolei tego typu nowoczesna placówka „*Spółem*” w województwie katowickim.”

Warzywa i owoce z wodzisławskiej przechowalni.

„W Wodzisławiu przy ul. Marklowickiej dobiega końca budowa nowoczesnej bazy magazynowej dla potrzeb Wojewódzkiej Spółdzielni „*Ogrodnik*”. Składają się na nią, klimatyzowane, wielokomorowe przechowalnie warzyw owoców o jednorazowej pojemności 1000 ton zielonych witamin. W tym samym obiekcie gospodarczym znajdą się również dwie chłodnie, zamrażalnia oraz dojrzewania owoców cytrusowych i bananów. Już w najbliższym czasie można będzie gromadzić w Wodzisławiu niezbędne dla potrzeb mieszkańców ROW zapasy warzyw i owoców oraz je uszlachetniać. M.in. zainstalowany tu zostanie specjalny kombajn do sortowania cebuli, a także importowane urządzenia do mechanicznego paczkowania warzyw i owoców...”

Przygotowania w toku. VII Dni Ziemi Wodzisławskiej.

„VII Dni Ziemi Wodzisławskiej (21-32 września br.) połączone będą z obchodami 20-lecia tego dynamicznie rozwijającego się powiatu. Organizatorzy „Dni” postarali się o wydanie okolicznościowej publikacji pt. „20 lat powiatu wodzisławskiego”, stanowiącej cenny przyczynik monograficzny do najnowszej historii ROW. Pierwszy dzień obchodów VII DZW przebiegać będzie pod znakiem licznych imprez sportowych, na czele z międzynarodowym wyścigiem kolarskim na szlaku przyjaźni Karwina-Wodzisław-Karwina. Na dzień drugi obchodów zaplanowano w Wodzisławiu powiatowe uroczystości dożynkowe, połączone z przeglądem wiejskich zespołów artystycznych, zaś trzeciego dnia – wodzisławianie spotkają się na wielkim jarmarku spółdzielczym”.

Dni Wodzisławia. Pierwszy w Wodzisławiu jarmark starci.

Główną atrakcją programu „Dni Ziemi Wodzisławskiej”, obok licznych imprez artystycznych i sportowych, stanowi – organizowany po raz pierwszy na wodzisławskim rynku sobotni „*Perski targ staroci*”. W razie niepogody impreza odbędzie się w Domu Kultury. O godz. 18 tego samego dnia, w DK kop. „1 Maja” rozpocznie się wielki koncert młodości z udziałem amatorskich i zawodowych zespołów rozrywkowych. W niedzielę wodzisławianie spotkają się na powiatowych uroczystościach dożynkowych w Zielonym Rogowie. Tam też odbędzie się przegląd zespołów artystycznych całego powiatu. O godz. 14 w jastrzębskiej hali widowiskowo-sportowej wystąpi gościnnie renomowany Zespół Pieśni i Tańca Ziemi Cieszyńskiej

1973 rok

Lepsza komunikacja w Wodzisławiu i Jastrzębiu.

„Z dniem 1 lutego br. uruchomiona zostanie w Wodzisławiu Miejska Komunikacja Autobusowa. Z dworca osobowego PKS do górniczej dzielnicy „*Jedłownik*” autobusy kursować

będą w odstępach co 40 minut ruchem wahadłowym. Linia ta, długości 7 km przebiegać będzie ulicami starego i nowego miasta. Wodzisławski oddział PKS przygotowuje się również do uruchomienia drugiej miejskiej linii autobusowej. Od 15 lutego br. nastąpi także dalsza

rozbudowa komunikacji miejskiej w Jastrzębiu. Uruchomiona zostanie nowa linia autobusowa z placu Arki Bożka do Domu Górnik kop. „Zofiówka”. Linia ta połączy Jastrzębie III z dzielnicą zdrojową i była gromadą Jastrzębie Górne”.

Przysparzają zieleni miastom ROW.

„Istniejące od 4 lat Powiatowe Przedsiębiorstwo Robót Ogrodniczych w Wodzisławiu, kierowane przez Marię Mazurkiewicz – należy do przodujących „zielonych” zakładów pracy woj. katowickiego. Złożona w przeważającej liczbie z kobiet, młoda załoga wodzisławskiego PRO zdobyła bowiem proporzec przechodni Prezydium WRN [odpowiednik dzisiejszego Wojewody] w Katowicach, ufundowany dla najlepszego przedsiębiorstwa zieleni miejskiej. Osiągając godne pochwały wyniki w międzyzakładowym współzawodnictwie pracy, wodzisławskie PRO przysporzyło już mieszkańcom ROW 52 ha zagospodarowanych obszarów zieleni miejskiej, wysadzając z górą 11 tys. drzew liściastych i 153 tys. krzewów ozdobnych. Główne zadania tego przedsiębiorstwa dotyczą zazieleniania nowych dzielnic mieszkaniowych Jastrzębia i Wodzisławia. W miastach tych przybędzie w br. łącznie 21 ha zagospodarowanej zieleni. W roku 1975 ruszy w Wodzisławiu budowa powiatowej bazy ogrodniczej, która powstanie na kilku ha ziemi uprawnej przy ul. Marklowickiej”.

Matura w największym w województwie Liceum Ogólnokształcącym w Wodzisławiu.

„Czwartek, 10 maja, godzina 8 rano. W ponad 250 szkołach średnich woj. katowickiego za szeregami stolików w największych salach liceów i techników zasiadło z górą 21 tys. abiturientów ostatnich klas, by w pierwszym dniu egzaminu dojrzałości napisać wypracowanie z literatury polskiej. W największym Liceum Ogólnokształcącym naszego województwa – im 14 pp. Powstańców Śl. W Wodzisławiu komisja egzaminacyjna otwiera zalakowaną kopertę. Jedna z polonistek szkoły, a zarazem wychowawczyni klasy IV B mgr Anna Musiolik, czyta kolejno

w trzech salach, mieszczących 170 tegorocznych maturzystów tego liceum, tematy wypracowania:

- 1) W jaki sposób literatura polskiego Oświecenia służyła idei Komisji Edukacji Narodowej zawartej w słowach „Nie dość ustanowić rządy, ustanowić prawa, trzeba jeszcze uformować ludzi, żeby umieli bronić i kochać Ojczyznę”?
  - 2). „Twoje spojrzenie na losy młodzieży epoki romantyzmu i „pokolenia Kolumbów” ukształtowane przez historię narodu”.
  - 3). „Jak oceniasz przydatność społeczną filmowych i telewizyjnych adaptacji znanych dzieł literatury polskiej”?
- Już z natychmiastowej reakcji uczniów widać jasno, że tematy im odpowiadają. Mija zdenerwowanie- nieodłączny atrybut egzaminu dojrzałości. Po chwili zastanowienia maturzyści wybierają najbardziej im odpowiadający temat. Największe powodzenie ma naturalnie temat pierwszy – w Roku Nauki Polskiej powszechnie liczono się z możliwością pisania wypracowania związanego z nauką polską i 200-letnią rocznicą powstania Komisji Edukacji Narodowej. 139 abiturientów wybiera temat pierwszy, 23 – drugi, tylko 8 osób – trzeci”.

Wodzisławskie meblościanki do nowoczesnych mieszkań.

Wodzisławskie Zakłady Przemysłu Terenowego wyspecjalizowały się w produkcji meblościanek, zabudowanych na stałe w nowoczesnych mieszkaniach typu „Fadom”. Meblościanek tych, stanowiących część wyposażenia mieszkań montowanych z elementów wielkopłytowych, wodzisławscy stolarze produkują po 3,5 kompletów rocznie. Od przyszłego roku, WZPT produkować będą meblościanki (po ok. 2 tys. kompletów) również dla potrzeb nowo uruchomionej fabryki domów w Siemianowicach. Produkowane będą one w różnych kolorach i z nowym wzorem szaf ubraniowych. Te same zakłady przygotowują się także do podjęcia produkcji prefabrykowanych elementów do budowy domków jednorodzinnych. Będą to elementy z materiałów drewnopochodnych, a ich seryjna produkcja ruszy w 1976 r. Do tych celów zaadoptowane zostaną budynki przemysłowe po nieczynnej kopalni „Fryderyk” w Grzycach”.

1972 rok

Ponad 160 tys. mieszkańców w Wodzisławskim.

„Utworzony w 1954 r. (z części ziemi rybnickiej) pow. wodzisławski potrzebował zaledwie 16 lat, aby podwoić liczbę swoich mieszkańców. – Powiat nasz- informuje przewodniczący Prezydium wodzisławskiej PRN [odpowiednik starosty], tow. Rudolf Mysza – liczy już

z górą 160 tys. stałych obywateli, z których 55% mieszka w czterech miastach: Wodzisławiu, Jastrzębiu, Radlinie i Pszowie. W ekonomiczny rozwój powiatu wodzisławskiego zainwestowano już z górą – 33 mld złotych, za które wybudowano od podstaw 4 nowe kopalnie głębinowe węgla koksującego („1 Maja”, „Jastrzębie”, „Moszczenica”, „Zofiówka”) oraz ponad 66 tys. izb mieszkalnych, głównie w Wodzisławiu i rejonie Jastrzębia. Program budownictwa mieszkaniowego na bieżącą 5- latkę (1971-1975) zakłada jeszcze szybsze tempo i przewiduje oddanie w Wodzisławskim z górą 50 tys. nowych izb, nie licząc szkół, przedszkoli, placówek służby zdrowia, punktów handlowo-usługowych i innych obiektów towarzyszących”.

Jastrzębie przerosło Wodzisław.

„Najmłodsze miasto ROW – Jastrzębie – liczy już 35 tys. stałych mieszkańców i ok. 4 tys. zameldowanych tu na pobyt czasowy. Tym samym przerosło już powiatowe miasto Wodzisław, z jego 28 tys. mieszkańców. Demografowie przepowiadają, że już z końcem br., a najdalej w II kwartale przyszłego roku, Jastrzębie wyprzedzi – pod względem ilości mieszkańców – stolicę ROW- Rybnik. Tak więc jesteśmy świadkami swoistego procesu społecznego odwracania się ról poszczególnych miejscowości. Kto bowiem słyszał o tym, aby rybniczanie albo wodzisławianie wyjeżdżali do Jastrzębia na atrakcyjne imprezy artystyczne? – A tak już się dzieje. Jastrzębie dysponuje bowiem od sierpnia ub.r. największą w ROW halą sportowo- widowiskową o ponad 2 tys. miejsc. W hali tej, przy ul. Leśnej odbyło się już szereg wielkich imprez widowiskowych. ... Wcześniej bo już od 1 lutego br. uruchomione zostanie w jastrzębskiej hali stałe kino panoramiczne”.

Wodzisławski dworzec PKS w nowym miejscu.

„Wkrótce nastąpi przeniesienie wodzisławskiego dworca PKS na plac przy ul. Obwiedniej [dziś Witosa a przedtem Armii Radzieckiej]. Obecne miejsce postoju autobusów – plac przy ul Dworcowej [ob. sklep Leclerc]- przeznaczony zostanie na parking samochodowy. Nowa lokalizacja wodzisławskiego dworca PKS pociągnie za sobą likwidację przystanku autobusowego przy ul. Bogumińskiej, natomiast nowy przystanek wyznaczony zostanie przed dworcem kolejowym przy ul. Rybnickiej. Warto dodać, że na byłym placu targowym w Wodzisławiu rozpocznie się budowę nowego dworca osobowego PKS. Będzie on się składać z kilku obiektów m. in.: poczekalni, kas biletowych, bufetu oraz pomieszczeń dla dyżurnego ruchu, kierowców i konduktorów. Obiekt przekazany zostanie do użytku za 2 lata”.

Wodzisławskie koncentraty.

„Załoga Śląskich Zakładów Koncentratów Spożywczych w Wodzisławiu zaopatruje rynek woj. katowickiego w coraz większe ilości smacznych i stosunkowo niedrogich makaronów, konserw mięsnych i warzywnych, przetworów rybnych i zup w kostkach. Zadania produkcyjne „Koncentraty” zrealizowały z nadwyżką, dostarczając dodatkowe ilości artykułów spożywczych o łącznej wartości ok. 16 mln zł. W bieżącym roku czyni się tutaj przygotowania do podjęcia produkcji nowych wyrobów m. In. Past śledziowych i marynowanych pieczarek.”

Kaloryfery z Wodzisławia.

„Zakłady Przemysłu Terenowego znane m. in. z rozwinięcia produkcji poszukiwanych w woj. katowickim kaloryferów żeliwnych czyli tzw. radiatorów dla potrzeb budownictwa indywidualnego. Załoga WZPT zwiększy także w br. produkcję mebli ponadto opuszczają Wodzisław pierwsze serie informacyjne maszynek do domowej produkcji makaronu oraz palniki do pieców centralnego ogrzewania na płynne paliwo”.

„Ostrawa” w Wodzisławiu.

„W Wodzisławiu, przy ul. Dworcowej, stanął okazały gmach mieszkalno-usługowy, którego cały parter przeznaczono na placówki handlowe i gastronomiczne. Jeszcze w bieżącym kwartale [IV] wodzisławska WSS otworzy tu m. in. wielobranżowy sklep z artykułami delikatesowymi oraz nowoczesną restaurację i kawiarnię na 200 miejsc. Lokal ten- o nazwie „Ostrawa”- prowadzi będzie dania kuchni czeskosłowackiej. Ta sama WSS uruchomi również w Wodzisławiu nowy pawilon ogólnospożywczy – z działem cukierniczym, mięsno-wędliniarskim i rybnym (wybudowany w br. przy ul. 26 Marca, w sąsiedztwie szpitala), zaś w Jastrzębiu III – pawilon meblowy i duży sklep artykułów gospodarstwa domowego”.

Kolejny żłobek w Wodzisławiu.

„Przed końcem br. nastąpi przekazanie do użytku w Wodzisławiu (przy ul. Zawadzkiego [obecnie Wyszyńskiego]) nowego żłobka o 80 miejscach, wybudowanego i urządzonego kosztem ok. 3,5 mln zł. Budowa dwóch podobnych żłobków tej samej ilości miejsc, trwa w Jastrzębiu. Te ostatnie otworzą swe podwoje w przyszłym roku.”

112 gmin w województwie katowickim.

„...Sesja WRN [Wojewódzkiej Rady Narodowej] w Katowicach podjęła decyzję w sprawie reformy administracji na wsi i małych miastach. Utworzono 112 gmin [7.XII].... W powiecie wodzisławskim: 1. Godów, 2. Gorzyce, 3. Lubomia, 4. Marklowice, 5. Mszana, 6. Ruptawa”.

Rybnik i Wodzisław poszerzą swoje granice.

„Trwają przygotowania do wprowadzenia w życie – z dniem 1 stycznia 1973 r. – reformy władz terenowych. Wiadomo już że w woj. katowickim zamiast dotychczasowych 256 gromad, utworzonych zostanie 112 gmin. Np. w powiecie rybnickim w miejsce obecnych 27 gromad powstanie 11 gmin, zaś w pow. wodzisławskim -19 gromad połączy się w 6 gmin. W celu uproszczenia nowego podziału administracyjnego zaszła również potrzeba dokonania niewielkich zmian w granicach niektórych miast i powiatów. M.in. obszar Rybnika powiększy się o miejscowości ościenne: Chwałowice, Wielopole, Rybnicką Kuźnię, Orzepowice i Zebrzydowice, a Wodzisław - o Wilchwy, Turczkę i Marusze. W nowych granicach administracyjnych, Rybnik przekroczy 60 tys. zaś Wodzisław – 35 tys. mieszkańców”.

1971 rok

1 Maja w Wodzisławiu.

„Mieszkańcy Wodzisławia zebrali się na odświętnie udekorowanym stadionie sportowym. Stąd pierwszomajowa kolumna – górnicy z rodzinami, młodzież ZMS-owska i harcerska, delegacje gospodyń wiejskich w barwnych strojach- przemaszerowali ulicami miasta do Rynku. Tutaj manifestujących mieszkańców witali przedstawiciele władz powiatowych z I sekretarzem KP PZPR tow. Klemensem Kurkiem i przewodniczącym Prezydium PRN tow. Rudolfem Myszką oraz czechosłowaccy goście z Karwiny, z sekretarzem KP KPCz tow. Józefem Bardoniem...”

22 lipca w Wodzisławiu.

„W godzinach od 9 do 13 w święto lipcowe koncerty górniczych orkiestr dętych. Uczestniczyć w nich będą również orkiestry górników Okręgu Karwińskiego, z którym powiat wodzisławski utrzymuje przyjacielskie kontakty. W godzinach popołudniowych wodzisławianie bawić się będą na festynie w ośrodku sportów wodnych. Na stadionie miejskim odbędzie się szereg imprez sportowych, zaś w Domu Kultury wystąpi z dwoma recitalami piosenkarskimi Czesław Niemen. Festyny i zabawy ludowe odbędą się również w Jastrzębiu, Radlinie i Pszowie oraz 19 gromadach pow. wodzisławskiego”.

Nowoczesna szkoła dla Wodzisławia

„Uczniowie Liceum Ekonomicznego i Technikum Ekonomicznego dla Pracujących w Wodzisławiu otrzymali wczoraj nową szkołę[środa, **28 lipiec**]. Po wakacjach rozpocznie w niej naukę ok. 550 osób. Nowy budynek mieści 8 sal lekcyjnych, 3 pracownie, 2 gabinety, pokój nauczycielski i szatnie. Obiekt ten wybudowany został przy dużej pomocy ze strony kopalń powiatu wodzisławskiego oraz mieszkańców miasta. Obecny na uroczystości otwarcia

nowej placówki członek Rady Państwa, przewodniczący WRN w Katowicach gen. Jerzy Ziętek, najbardziej aktywnych przedstawicieli Społecznego Komitetu Budowy Szkoły: Franciszka Juzka, Augustyna Szkatułę, Józefa Mencnera i Ryszarda Szulca udekorował odznakami „Zasłużonemu w rozwoju województwa katowickiego”. Następnie dokonano otwarcia nowego pawilonu nerwic zawodowych przy Szpitalu Powiatowym w Wodzisławiu”.

Rosną mury Biblioteki Powiatowej w Wodzisławiu.

„Na styku starego i nowego Wodzisławia tj. u zbiegu ulic 26 Marca i Żeromskiego, rosną mury okazałego budynku dla Powiatowej Biblioteki Publicznej. Załoga Powiatowego Przedsiębiorstwa Budowlanno-Remontowego dokłada starań, by jeszcze w bieżącym miesiącu [grudzień] wykończyć budynek w stanie surowym i móc kontynuować roboty wewnętrzne w okresie zimy. Przekazanie wodzisławskiej PBP nowego budynku ma nastąpić w lipcu przyszłego roku”.

„Srebrna patelnia” w wodzisławskim „Piaście”.

„Tegoroczny konkurs na najlepszą potrawę kuchni polskiej, organizowany już po raz ósmy pn. „Srebrna patelnia Światowida” został rozstrzygnięty. Spośród 805 zakładów gastronomicznych, które wzięły w nim udział 414 podlega MHW, 163 –CRS, 206- „Społem” oraz 7 – PTTK. „Srebrna patelnia” dla naszego województwa przypadła w tym roku restauracji „Piast” w Wodzisławiu (WSS Społem) za zupełną królewską, zrazy śląskie z kaszą gryczaną, wieprzowiną po kasztelańsku z łazankami i groszkiem oraz faworki ze śmietaną. Wodzisławski „Piast” już po raz trzeci zdobył tą nagrodę i to jak najbardziej zasłużenie. Potrawy w tym lokalu zawsze są bardzo smaczne, za co mistrzom kuchni należy się uznanie. Po raz pierwszy otrzymał „Srebrną patelnię” Dom Wycieczkowy PTTK w Szczyrku, który również może się pochwalić znakomitą kuchnią”.

OPRACOWAŁ: **Kazimierz Mroczek**

GÓRNICZA WYSTAWA ZYGMUNTA ŁACIOKA W “ART WLADISLAVIA”

W galerii Towarzystwa Miłośników Ziemi Wodzisławskiej „Art Wladislavia” od lutego 2014 roku jest czynna wystawa pt. „**Węgiel, człowiek i jego praca**”. Są to rzeźby i obrazy górnicze wodzisławskiego artysty Zygmunta Łacioka.

Pochodzący z wodzisławskiej dzielnicy Kokoszyce Zygmunt Łaciok rzeźbi w węglu, graficie i drewnie, wykonuje puchary z grafitu, płaskorzeźby oraz maluje obrazy olejne i tworzy grafiki. W jego twórczości dominuje tematyka śląska a zwłaszcza górnicza. Swoje prace prezentował w miastach naszego region, a także w Niemczech, gdzie też mieszka. Jest autorem rzeźby patrona miasta św. Wawrzyńca usytuowanej od roku 2010 przy rondzie u zbiegu ulic Jana Pawła II i 26 Marca. W roku 2012 Zygmunt Łaciok otrzymał nagrodę Powiatu Wodzisławskiego w dziedzinie kultury. Na naszej wystawie, w górniczej scenerii, prezentujemy 17 obrazów, 4 grafiki i 4 rzeźby naszego artysty. Prezentowane prace mają bardzo realistyczny charakter i ukazują między innymi trud górnika. Prezentowane obrazy

noszą tytuły: 1. Pejzaż kopalni, 2. Górnicy na przekopie do oddziału, 3. Na filarze, 4. W dolnej wnęce pokładu 713, 5. Obsługa kombajnu chodnikowego „Alpine”, 6. Konny odciąg wozu, czyli łysek z pokładu Idy, 7. Frydek z łopatą na upadowej, 8. Zaciąganie wozu z urobkiem z przodka, 9. Powrót z kopalni, 10. Chodnik, 11. Górnik z pikolem, 12. Górnicy w przecince ścianowej, 13. Koksownia Radlin, 14. Kopalnia w Orlovej – Lazy, 15. Lutynia kopalnia Zofia, 16. Pędzenie chodnika nadścianowego, 17. Ślusarz na napędzie w chodniku podścianowym. Mamy cztery grafiki: Nauka zawodu górniczego, Wypadek, Święta Barbara w wieży szybowej, Familoki na Marcelu. Prezentujemy też cztery rzeźby z drewna lipowego i dębu: Zespół ścianowy w pokładzie 713, Święta Barbara w wieży szybowej, Zespół ścianowy w górnej wnęce oraz wyjątkowo okazała rzeźba „Górnik”. Więcej zdjęć na stronie internetowej Herolda Wodzisławskiego

Galeria „Art Wladislavia” jest usytuowana w południowej pierzei wodzisławskiego staromiejskiego Rynku koło księgarni św. Jacka. Galeria czynna jest w poniedziałki i czwartki od godz. 11-16. (Kazimierz Mroczek)

KRONIKA WIOSKI WILCHWY (cz. 4)

Napisana przez Wacława Dyszlewskiego w roku 1970

Prezentujemy trzecią część „Kroniki wioski Wilchwy” napisanej przez długoletniego kierownika szkoły powszechnej na Wilchwach Pana Wacława Dyszlewskiego. Funkcję tą pełnił praktycznie od zakończenia II wojny światowej (1945) do roku 1977. Autor zaczął pisać dzieje Wilchw jak sam informuje 22 lipca 1970 roku. Pismem z dnia 4 lipca 1964 roku ówczesne Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Wodzisławiu Śl., skierowanym do prezydów wszystkich Rad Miejskich i Gromadzkich, wezwało do zaprowadzenia kronik miejscowości. Był to ogólny nakaz Szefa Urzędu Rady Ministrów. Oryginał kroniki jest w posiadaniu Muzeum w Wodzisławiu Śląskim.

Pierwszym polskim wójtem po wojnie był na krótko Penkała Józef. Był potem sekretarzem gminnym. To działacz polonijny z Westfalii, powstaniec i członek Z.P.K.Z.

Po połączeniu trzech wsi: Wilchw, Turzy i Czyżowic w jedną jednostkę administracyjną – stworzono gminę WODZISŁAW WIEŚ z siedzibą w Turzy a potem w Wodzisławiu. Pierwszym wójtem tej gminy był ob. Grabiec Paweł z Turzy, Połczyński z Czyżowic i Penkała z Wilchw. Po rozłączeniu tych wsi przez kilka lat przewodniczył R.N. ob. Janeta Paweł, a potem ob. Tkocz Ryszard. Wtedy podjęto szereg inicjatyw społecznych i kulturalnych: 1). Rozpoczęto budowę kop. 1 Maja, 2) zbudowano szkołę nr 1, otwarto świetlicę, otwarto dwa sklepy G.S. W ostatnim roku rzucono myśl budowy Domu Gromadzkiego. Dzieło budowy prowadziła już obecna przew. ob. Pielużek Irena, która pochodzi z Radlina, a mieszka na Osiedlu 1 Maja. Budowę domu dokończono w 1968 roku. Zamiast remizy strażackiej zbudowano kawiarnię, pomieszczenia P.G.R.N., salę zebrań. Obecnie kończy się budowę części świetlicowej a na końcu wykona się budynek remizy. Połączenie kawiarni z wyszynkiem niektórych napoi alkoholowych i świetlicy jest niefortunne i jest powodem niepotrzebnych dyskusji na posiedzeniach Rady Narodowej. Sprawa ta wymaga właściwego załatwienia. Na sercu radnych leżą sprawy kulturalne gromady i jej młodzieży. Odebranie jej boiska sportowego przez G.K.S. było wystarczającym zaskoczeniem.

Zdjęcia: przew. Pielużek Irena, kier. biura Pośpiech Gizela pochodzi z Gorzyc, ale od kilku lat mieszka na Wilchwach, ob. Janeta Paweł przew. P.G.R.N., ob. Trzebowski Antoni, ob. Tkocz Ryszard jeden z ostatnich przew. P.G.R.N.

Obecnie zbudowano dla dzieci z Osiedla i Sowińca nową szkołę podstawową nr 2, której kier. jest Polok Stan., a zastępcą kier. szk. tow. Paweł Antoni. Historię szkoły wpisano na innym miejscu. W 1969 oddano na terenie Wilchwy Osiedle 1 Maja piękny budynek szkoły nr 2. (opr. Kazimierz Mroczek)

POEZJA W „ART WLADISLAVIA”

„Na tęskną nutę”.

Ignacy Winceciak – mieszkaniec Wodzisławia Śląskiego jest autorem obszernego tomiku wierszy pod takim właśnie tytułem. Jego poezja to nasz rzeczywistość w wiersze ubrana. W tomiku zawarł swoje życiowe doświadczenie i wielkie bogactwo uczuć.

Tytuł zbioru wierszy sugeruje ścisłą łączność poezji z muzyką. Bo przecież zapisane na pięcioliniach nuty, to również poezja wyniesiona na wyżyny najpiękniejszych uczuć i przeżyć. Wystarczy przypomnieć muzyczne kompozycje Chopina. Liszt. Mozarta, czy bliskiego nam Wojciecha Kilara.

Bodaj najbardziej „tęskną nutę” porusza autor wierszy wspominając swoją matkę i dzieciństwo. Z pewnością, właśnie matce, jesteśmy winni najpiękniejsze uczuć. To kwiaty z wszystkich łąk, pól i lasów opisywane przez autora. Jego fascynacje przyrodą odnajdujemy w licznych wierszach, takich jak: „Modlitwa ogrodnika”, „Ballada o spotkaniu w lesie”, czy też „Idzie wiosna”. Autor opisuje zmienne stany duszy, np. w wierszu „Smutek i radość” – tęskni za przemijającymi porami roku, w każdej z nich widzi swoiste piękno i „tylko echo niesie tęsknoty i radość”.

Kilka wierszy pod wspólnym tytułem „Romance” – to łagodne erotyki, jak np. wiersz „Romance II – koncert Mozarta”.

Autor z szacunkiem odnosi się do miejsca w którym mieszkamy i żyjemy, do swojej małej i dużej ojczyzny – jak w tej strofie:

„Kiedy kończy się tęsknota,
Czy jest może ojcowizna,

Że otworzysz serca wrota,
Powiesz tu jest kres - OJCZYŻNA”

Tomik wierszy który krótko tu przedstawiłem, zawiera ponad 130 wierszy i jest dostępny w galerii Towarzystwa Miłośników Ziemi Wodzisławskiej „Art. Władysłavia”, Rynek 20 (Kazimierz Cichy)

MSZA ŚWIĘTA “TRYDENCKA” W WODZISŁAWIU ŚLĄSKIM

Od miesiąca maja A.D. MMXII w kościele pw. Wniebowzięcia NMP (na Rynku) są odprawiane w **każdą** **trzecią niedzielę miesiąca o godz. 15.30**. Msze święte w nadzwyczajnej formie rytu rzymskiego. Poznaj łacińską dawną Mszę św., która mocą decyzji Ojca św. Benedykta XVI może być sprawowane na wniosek wiernych. Klasyczną rzymską Mszę św. sprawuje w Wodzisławiu ks. dr Adam Tondera z Katowic wyznaczony do tej posługi przez Metropolitę Górnośląskiego. Zapraszamy na staromiejski Rynek do kościoła poświęconego Matce Boskiej na niedzielne Mszę św. o godz. 15.30. Przyjdź do świątyni w której

jest kaplica Wiecznej Adoracji Przenajświętszego Sakramentu, stały konfesjonał i która jest centrum modlitewnym młodzieży szkolnej całej Ziemi Wodzisławskiej. **UWAGA: W kwietniu Msza św – WYJĄTKOWO - 27.IV.2014** (Niedziela Biała- Miłosierdzia, Kanonizacja Jana Pawła II)

Więcej informacji można znaleźć na stronach wodzisławskiego środowiska wiernych tradycji łacińskiej <http://trydencka-wodzislaw.blogspot.com/>

NOWA PARAFIA RZYMSKO - KATOLICKA W WODZISŁAWIU ŚLĄSKIM

WODZISŁAW ŚLĄSKI Wilchwy- nowa parafia. Na osiedlu 1 Maja z dniem 1 marca A.D.2014 utworzona została parafia pw. Św. Wawrzyńca, wchodząca w skład dekanatu Wodzisław Śląski.

<http://www.sw-wawrzyniec.katowice.opoka.org.pl/>

Bezpłatne porady prawnika w galerii „Art Władysłavia” w Wodzisławiu Śląskim

Bezpłatne porady prawne pani adwokat Dominiki Lapawa udzielane są w galerii Towarzystwa Miłośników Ziemi Wodzisławskiej „Art Władysłavia” w Wodzisławiu Śląskim, Rynek nr 20 w godzinach od **14.00 - 16.00**

Zapraszamy w każdy pierwszy poniedziałek miesiąca, godz. 14-16

Informacje dodatkowe: www.dominikalapawa.pl e-mail: dominika.lapawa@poczta.onet.pl

Uwaga: *Terminy dyżurów prawnika ze względu na obowiązki zawodowe mogą ulec zmianie*

Jesteśmy w internecie: <http://www.marusze.pl>

<http://www.jedlownik.pl>

„HEROLD WODZISŁAWSKI” wydawany jest przez Towarzystwo Miłośników Ziemi Wodzisławskiej w Wodzisławiu Śląskim

Redakcja biuletynu:

Kazimierz Mroczek (tel. 604 360 809; e-mail: herold.wodzislawski@gmail.com)

Adres redakcji i administracji: Galeria „Art Wladislavia” Towarzystwa Miłośników Ziemi Wodzisławskiej w Wodzisławiu Śląskim, ul. Rynek 20, 44-300 Wodzisław Śląski

Galeria czynna: poniedziałek i czwartek od 11 – 16. (tel. w sprawie dyżurów: poniedziałek – tel. 604 360 809, czwartek – tel. 602 494 643)

Uwagi prawne:

Wydawca, ani żadna inna osoba działająca w imieniu Wydawcy nie ponosi odpowiedzialności za ewentualne skutki wykorzystania informacji zawartej w „Heroldzie Wodzisławskim”, ani za pomyłki, które tu mogą się pojawić. Prezentowane opinie, poglądy, oceny i wydarzenia odzwierciedlają prywatne oceny ich autorów. Niniejsza publikacja w formie zarówno drukowanej jak i elektronicznej podlega ochronie zgodnie z Ustawą z dnia 4 lutego 1994 o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Rozpowszechnianie i przedruk części lub całości tekstu dozwolony wyłącznie z podaniem źródła.